



SØR - FRON KOMMUNE

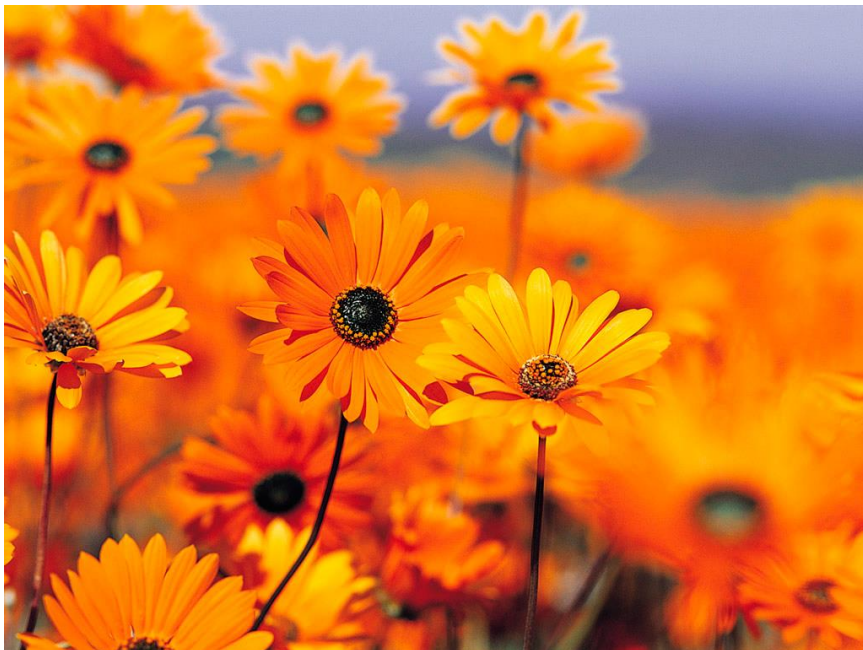


RINGEBU KOMMUNE

INFORMASJON FRA MIDT-GUDBRANDSDAL LANDBRUKSKONTOR

(MGL)

1-2018



Kommunevegen 1
2647 Sør-Fron

Innhold

PERSONALNYTT	5
JORDBRUK	5
Erstatning – og tilskuddsordninger ved klimabetingede skader i planteproduksjonen.....	5
Naturskadefondet	5
Litt om jordbruksoppjøret 2018 – 2019	7
Søknad om produksjonstilskudd i jordbruket og tilskudd til avløserordningen ved ferie og fritid.....	10
Velferdsordninger 2018.....	10
Regionale miljøtilskudd for jordbruket i Oppland.	11
Retningslinjer for bruk av IBU-midler i Innlandet 2018.....	12
Utviklingsfondet i Ringebu	14
Utviklingsfondet for landbruk i Sør-Fron	14
Husdyrgjødsel.....	15
Gårdskart	17
Gjerding.....	20
Flom og regional plan for Lågen.....	21
SKOGBRUK.....	25
Tilskuddsordninger i skogbruket.....	25
Nærmere om de enkelte tilskuddsordningene:	25
Markberedning	25
Ungskogspleie	25
Tettere planting	26
Planting i høydelag 7 og 8 (650-850 m.o.h).....	26
Gjødsling av skog.....	27
Drift i bratt terreng	27
Bygging av skogsbilveger	27
Forryngelsesplikt	27
Landbruksveger.....	31
MILJØ OG UTMARK	32
Plast.....	32
Motorferdsel	33
Båndtvang for hunder.....	33

Skogbrann og bålregler	33
Hjortevilt	35
Rovvilt.....	36
Informasjon fra Statens naturoppsyn (SNO):.....	36
Fluger	37
NÆRINGSUTVIKLING.....	38
Klimasats – forprosjekt «Biogassanlegg i Midt-Gudbrandsdalen».....	38
DIVERSE.....	39
Midtdalsbonden – nettstaden for landbruket.....	39
INFORMASJON FRA MATTILSYNET	40
VIKTIGE TELEFONER, E-POST OG ADRESSER:.....	43
Beredskapsgruppe i Fron.....	45

PERSONALNYTT

Skogbruksrådgivar Anne Aulie har mammapermisjon frå juni 2018 til mars 2019. Anna Bilstad er tilsett som vikar i denne perioden. Vi ønskjer henne velkommen tilbake og lukke til.

JORDBRUK

Erstatning – og tilskuddsordninger ved klimabetingede skader i planteproduksjonen.

Søk elektronisk – det er viktig for en god oversikt. Søknaden blir forhåndsutfylt med grunnopplysninger. Det er mulig å kontrollere mange av opplysningene før den sendes inn. Ved søknad om erstatning er det innlogging via Altinn akkurat som ved søknad om produksjonstilskudd.

En del av søknaden skal regnskapsfører skrive under på/bekreft.

Det trekkes 30% egenandel på hver enkelt avlingsskadesøknad. Utrechnet erstatning på under kr 5000 blir ikke utbetalt.

10% av søknadene blir kontrollert

Søknadsfristen er som før 31.oktober 2018

Meld fra om avlingsskade slik at det er mulig å befare arealet.

Gå inn på Landbruksdirektoratet, klimabetingede skader og avlingssvikt og les mer om ordningen.

Det er Fylkesmannen i Oppland, som avgjør søknaden om avlingssvikt. Landbruksdirektoratet er klageinstans.

Naturskadefondet

I forbindelse med jordskred og flommen i mai, kan det for enkelte være aktuelt å søke erstatning hos naturskadefondet. Det er nye regler fra 1. januar 2017. Statens naturskadeordning dekker alt som ikke kan forsikres gjennom en vanlig forsikring.

Det som avgjør om du kan søke erstatning blir derfor om objektet kunne vært forsikret, ikke om det faktisk var forsikret.

Hva kan erstattes?

- Veier og broer
- Jordbruks- og skogsareal
- Skog-forårsaket av flom
- Andre byggverk som ikke dekkes av vanlig forsikring

Hvem kan søke?

- Private eiere
- Selskap
- Veilag og foreninger
- Personer med leiejord
- Tomtefestere og andre rettighetshavere

Frem til 1. januar 2017 hadde lensmannen ansvaret for å ta i mot alle søknader om naturskadeerstatning. Med ny lov skal skadelidte søke selv via et elektronisk søknadsskjema på nett, direkte til landbruksdirektoratet. Landbruksdirektoratet har nå hele ansvaret for saksbehandling og fastsetting av erstatning, og skal sørge for at de som rammes av naturulykker får god informasjon om sine rettigheter. Endringen vil gi raskere behandling av sakene, enhetlig behandling av saker fra hele landet, og gi den skadelidte et større eierskap til hele søknadsprosessen. Endringen er i tråd med digitaliseringen i offentlig sektor, og skal forbedre tilbudet til innbyggerne.

Den nye ordningen medfører:

- Digital søknad i nytt elektronisk system
- Søker dokumenterer selv skaden med bilder, kart og kostnader ved gjenoppbygging

For å kunne fylle ut søknaden må du ha:

1. Bilder
2. Beskrivelse av skaden.
3. Enkelt kart over skadeområdet.
4. Kostnadsoverslag fra entreprenør på reparasjon, eller eventuelt takst fra takstmann.

For skader under 50.000 kroner kan du selv verdsette gjenopprettingskostnadene. Du må beskrive hva du skal gjøre for å reparere skaden, hvor mye tid som skal brukes til dette, og hvilket utstyr/materiell som trengs. Har du fakturaer, legg ved disse.

For skader mellom 50.000-200.000 kroner må du innhente ett tilbud fra en entreprenør. Tilbudet må beskrive skaden, hvordan reparasjonen skal gjøres, samt spesifisering av timer og materiell.

For skader mellom 200.000-500.000 kroner må du innhente to tilbud fra forskjellige entreprenører. Dersom det er vanskelig å få innhentet tilbud fra en entreprenør, kan du innhente en takst. Kostnader til takst dekkes ikke av Landbruksdirektoratet. Tilbudet/taksten må beskrive skaden, hvordan reparasjonen skal gjøres, samt spesifisering av timer og materiell.

Erstatningen dekker kun gjenoppretting til opprinnelig stand – eventuelle oppgradering eller sikringstiltak mot fremtidige skader må du betale selv. Du kan søke om erstatning til en annen løsning enn det opprinnelige skadeobjektet dersom det er mer hensiktsmessig eller kan virke forebyggende. Kostnadene kan likevel ikke være høyere enn de ville blitt ved gjenoppretting til opprinnelig stand.

Fristen for å søke er 3 måneder etter at skaden skjedde.

Landbrukskontoret er behjelpelig med å skrive ut kart hvis du trenger det. Har du spørsmål om søknaden eller generelt om erstatningsordningen, kan du ringe tlf. 78 60 60 00 (landbruksdirektoratet).

Her er nettadressen hvor du kan gå inn for å søke:

<https://www.landbruksdirektoratet.no/naturskadeordningen/>

Litt om jordbruksoppgjøret 2018 – 2019

Det vises til Landbruks – og matdepartementets hjemmeside – sluttprotokoll og fordelingsavtale fra forhandlingsmøte 16.mai 2018 mellom staten og Norges Bondelag og Norsk Bonde og Småbrukarlag

Produksjonstilskudd: Bunnfradrag: kr 6000 (uendret) Beløpsavgrensning alle foretak: kr 560 000 (uendret)

Kulturlandskapstilskudd alle soner: kr 162 (+ kr 7)

Arealtilskudd sone 5: kr 268 (+ kr 28) og for korn kr 247 (uendret)

Arealtilskudd bær og potet sone 5: Bær 1750 (+ kr 300) og potet kr 178 (+ kr 98)

Husdyr:

Driftstilskudd: Melkekuer foretak: kr 161 050 (+ kr 5000) geitmelk landet: kr 179 050 (+ kr 15000) ammekuer sone 5-7: 6 – 39 dyr kr 4032 (+400) og for 40 dyr og flere kr 161 280 (+ 16 000)

Tilskudd til husdyr:

Melkekuer 1-14 dyr : 4168, 15 - 30 dyr : 2562, 31 - 50 dyr kr 1100, 51 dyr og flere kr 770 (-kr10)

Ammekuer: 1 – 50 dyr kr 3880, 51 og flere dyr kr 770 (-kr 10)

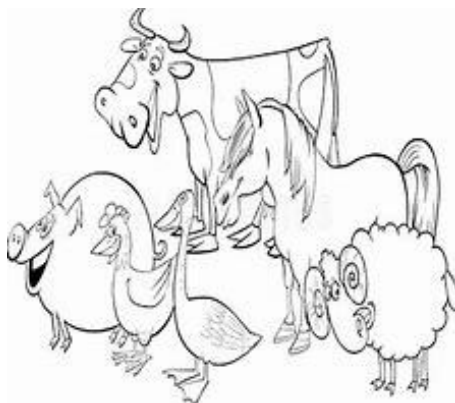
Andre storfe: kr 770 pr storfe (-kr 10)

Vinterføra sau og ammegeit: 1-126 dyr kr 868 og 127 dyr og flere kr 194

Avlsgris: 1-35 dyr kr 498, slaktegris 1-1400 dyr kr 14

Verpehøner Sør Norge : 1-1000 dyr kr 10

Hjort over 1 år: kr 400 dyr (+ 113)



Melk:

Partene er enige om å innføre et eget tilskudd for små og mellomstore melkebruk. Foretaket må ha 6 melkekyr for å være tilskudds berettiget. Fra 6 melkekyr gis et tilskudd på 1400 kr pr ku, det vil si 8400 kr til foretak som har seks kyr. Tilskuddet øker med 1400 kr pr ku til og med ku nummer 23. Deretter reduseres satsen med 1150 kr per ku slik at tilskuddet blir null for bruk med 51 og flere kyr.

Genbevaring: Storfe 3260 (+kr260), sau født foregående år eller tidligere: 300(+kr 70), geit: 600 (+kr 70) hest 1100 (+kr 70) Les forskriften/veiledningen om ordningene!

Økologisk landbruk: se forskrift/veiledningshefte

Tilskudd til dyr på beite:

Utmarksbeitetilskudd: Kyr, storfe og hest: kr 678 (+kr 50)

Sau, lam og geit: kr 195 (+kr 10)

Beitetilskudd: Kyr, storfe og hest: kr 370 (+kr 20)

Sau, lam og geit: kr 40

Tilskudd for avløsning til ferie og fritid:

Melkekyr: kr 3771 (+ kr 213)

Ammekyr: kr 1041 (+kr 59)

Andre storfe: kr 628 (+ kr 36)

Melkegeit og melkesau: kr 869 (+ kr 49)

Sau , ammegeit: kr 432 (+ kr 24)

Avlsgris: kr 1243 (+ kr 70)

Slaktegris: kr 43 (+ kr 2)

Verpehøner, ender: kr 10,9 (+kr 0,6)

Hester: kr 1243 (+ kr 70)

Avlskaniner: kr 309 (+ kr 18)

Hjort: kr 423 (+ kr 24)

Maks tilskudd pr foretak er kr 78 700 (+ kr 4 500)

Søknad om produksjonstilskudd i jordbruket og tilskudd til avløserordningen ved ferie og fritid.

Søknadsfristen for søknad om produksjonstilskudd og tilskudd til avløsning ved ferie og fritid i 2018 er 15.oktober. Du kan søke fra og med 1.oktober, som er telledatoen. Hvis du har søkt innen fristen 15. oktober kan du logge deg inn igjen og korrigere søknaden i 14 dager til 29.oktober.

Det er både husdyrprodusenter, foretak med planteproduksjon og foretak med bikuber som kan levere søknad. Vi anbefaler at du er tidlig ute med å søke!

Se på veiledningsheftet for del 2 og aktuelle rundskriv når det nærmer seg søknadsomgangen på landbruksdirektoratets hjemmesider.

Er du ny søker ta kontakt med landbrukskontoret i god tid før søknadsfristen.

Velferdsordninger 2018

- **Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv.**
Tilskuddsordningen skal ifølge §1 i forskrift om tilskot til avløsning ved sykdom og fødsel mv., medvirke til å dekke kostnadene til avløsning ved egen eller barns sykdom, svangerskap, fødsel, adopsjon eller omsorgsovertaking, og ved dødsfall.
- **NB! Få sykemeldingen på papir, da elektronisk sykmelding foreløpig ikke gir tilstrekkelig med opplysninger.**
- **Utbetalingstid:**
Fylkesmannen i Oppland informerer om at det må påregnes **ca 2 måneder** utbetalingstid for innsendte saker fram til den nye digitale løsningen tas i bruk.

- **Endringer fra august 2018.**

Raskere behandling av tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel fra august 2018, da den nye digital løsning tas i bruk. Det nye systemet er enklere og raskere å bruke både for den som skal søke om penger og for saksbehandlerne i kommunene.



- **TPO – Tidligpensjonsordningen for jordbrukere.** Ordningen skal bidra til å lette og framskynde generasjons-
overganger i næringen gjennom å gjøre det økonomisk lettere for
jordbrukere å overdra landbrukseiendom.
- **For mer informasjon se: www.landbruksdirektoratet.no**

Regionale miljøtilskudd for jordbruket i Oppland. Søknadsfrist 15.oktober

Fristen i 2018 blir 15.oktober. Søk i god tid!

De som leverer senere etter 15.oktober får et trekk på kr 1000 pr virkedag.

Fylkesmannen har ansvaret for forvaltningen av ordningen. Det kommer både regler og rundskriv etter hvert.

Husk å les/ta ut veileder med retningslinjer for 2018
www.fylkesmannen.no/oppland

Fylkesmannen informerer for øvrig om nytt tilskudd til miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel i RMP (regionale miljøtilskudd) for Oppland 2018:

«Nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel»

Som følge av Jordbruksavtalen 2018-2019 blir det nå mulig å søke på tilskudd i Oppland for areal der det er brukt nedlegging eller nedfelling som spredemetode om våren eller i vekstsesongen.

Det skal minimum spres 5 kg total-Nitrogen i husdyrgjødsel per dekar. Arealet skal høstes eller beites etter siste spredning i søknadsåret.

Foretaket skal ha gjødslingsplan og skiftenoteringer som viser faktisk gjødsling.

Tilskuddet utmåles per dekar og satsen er foreløpig satt til 80 kr/daa.

Retningslinjer for bruk av IBU-midler i Innlandet 2018

(Utdrag fra retningslinjer for 2018)

Hvem kan få finansiering?

Det kan gis støtte til eier av landbrukseiendom eller bedrifter (også samdrifter) med tilknytning til landbrukseiendommer, som kvalifiserer for produksjonstilskudd. Generelt for alle formål gjelder at det må være næringsvirksomhet av et visst omfang på eiendommen, eller potensial for lønnsom næringsvirksomhet av et visst omfang. Tilskuddet skal være utløsende for prosjektet og det er et mål om å igansette flest mulige prosjekter innenfor den årlige tilskuddsrammen.

Hva kan finansieres?

Det kan gis:

- Tilskudd til investeringer i produksjonsanlegg/driftsbygninger og tilhørende produksjonsutstyr av varig karakter.
- Tilskudd til investeringer i frukt og bær dyrking.
- Tilskudd til mindre investeringer i forbindelse med generasjonsskifte.
- Tilskudd til investeringer /utvikling av nye næringer.

- Lån til investeringer på landbrukseiendommer, kjøp av eiendom og tilleggsareal.
- Lån til generasjonsskifte ved familieoverdragelser gis normalt bare til personer under 35 år, samt i områder der landbruk tilbys dårlige vilkår av det private bankvesenet.

NB! Det kan ikke gis tilskudd til tiltak som er påbegynt før søknaden er avgjort. Med «påbegynt» menes igangsettelse av bygg- og anleggsarbeider eller inngått bindende forpliktelse/kontrakt som gjør investeringer irreversibel.

Søknadsfrist **1. september 2018**. For bygdenæring er det ingen søknadsfrist. Søknadsskjema finner du på www.innovasjon Norge.no

Ta kontakt med landbrukskontoret for mer informasjon og fullstendige retningslinjer.

Utviklingsfondet i Ringeby

Ringeby kommune har et fond med navnet "Utviklingsfondet". Gjennom retningslinjer er landbruksnæringen gitt mulighet til å søke støtte her. Det er pekt ut fire områder: nydyrking, mjølkekvote, grøfting og rydding av nytt innmarksbeite. Søknadstallene for 2018 er vist i tabellen nedenfor.

Ordning	Antall søkere	Mengde (omsøkt)	Beløp i kr (omsøkt)
Nydyrking	8	141daa	282 000kr
Kjøp av mjølkekvote	2	107.198 liter	40 000kr
Grøfting	3	1 900 m	47 500kr
Rydding av nytt innmarksbeite	7	209 daa	104 500kr
SUM			474 000kr

Utviklingsfondet for landbruk i Sør-Fron

Sør-Fron kommune kan gi støtte fra utviklingsfondet til tiltak i landbruket. I årets driftsbudsjett er det satt av kr. 300 000 til landbruksfondet i Sør-Fron kommune. Det er pekt ut fire områder: nydyrking, kjøp av mjølkekvote, rydding av nytt beite og støtte til mjølkeproduksjon på seter. Det kom inn søknader for et beløp på kr.167.000. Det betyr at det i år er penger nok til å gi full støtte til rydding av nye innmarksbeiter, og fullt ut for mjølkeproduksjon på seter. Søknadstallene er vist i tabellen nedenfor.

Ordning	Antall søkere	Mengde (omsøkt)	Beløp i kr (omsøkt)	Innvilget
Nydyrking	3	30 daa	60.000 kr	60.000 kr
Kjøp av mjølkekvote	1	63.272liter	20.000kr	20 000 kr
Rydding av nytt innmarksbeite	2	46 daa	23.000 kr	10.000 kr
Mjølkeproduksjon på seter	8		64 000kr	64 000 kr
SUM			167 000kr	154 000kr



Husdyrgjødsel

Gjeldande reglar:

Lagring og spredning av husdyrgjødsel er regulert gjennom "Forskrift om gjødselvarer mv. av organisk opphav".

Krav til lagring

Lager for flytende gjødselvarer skal ha tette konstruksjoner i golv, vegger, porter, luker, uttappingsrør, spjeld mm. Landkummer skal i tillegg utstyres med tak eller flytende dekke. Gjødseldammer skal ha tett bunn. I gjødselgrop for sau og gjødselrenne for pelsdyr mv, skal bunn, sider og port være tette.

Utendørs drift på talle/utegarder må innrettes slik at gjødsel kan fjernes på en enkel måte fra fôringsplasser, hvileplasser og eventuelt trafikkarealer mellom disse. Væskeoverskudd skal samles opp og lagres dersom det kan medføre fare for forurensning.

Landbrukskontoret oppfordrer deg som har husdyrgjødsellager i bruk til å kontrollere at lageret tilfredstiller kravene i forskriften.

- *Sjekk inspeksjonskummen til dreneringen rundt gjødsellagret.*
- *Sjekk metallkonstruksjonen i gjødselporten for korrosjon, sprekker, skjevheter.*
- *Skift gummilister og finèrplater i gjødselporten*

ved behov.

- *Betongen rundt innfestningsramma til gjødselporten må ikke være forvitret slik at armeringa er synlig. Eventuelle skader må utbedres.*

Krav til bruk

Husdyrgjødsel kan bare spres på godkjent spredeareal. Det skal være tilstrekkelig disponibelt areal for spredning av husdyrgjødsel, minimum 4 daa fulldyrket jord pr. gjødseldyreenhet (GDE). For mjølkeku regnes 1 dyr per GDE, for sau regnes 7 vfs. per GDE. Fullstendig tabell med alle dyreslag ligger som vedlegg til forskriften; <http://www.lovddata.no/for/sf/ho/xo-20030704-0951.html>

Spredning av husdyrgjødsel er kun tillatt i perioden 15. februar til 1. november. Det er ikke tillatt å spre husdyrgjødsel på snødekt eller frossen mark. Husdyrgjødsel spredd på åpen åker skal moldes ned straks og senest 18 timer etter spredning.

Spredning på grasmark, uten nedmolding, bør gjøres så tidlig i vekstsesongen at det er mulighet for betydelig gjenvekst som høstes eller beites. Spredning uten nedmolding skal gjøres senest 1. september. Dersom klimatiske forhold og vannkvaliteten i kommunen tilsier det, kan kommunen tillate senere spredning på grasmark, men ikke senere enn 1. oktober.

Det blir imidlertid arbeidd med forslag til nye forskrifter på dette feltet. Landbruksdirektoratet, Mattilsynet og Miljødirektoratet har hatt i oppdrag å sjå på dette. Dei har nå komme med forslag om at det blir delt på to nye forskrifter, ei gjødselvereforskrift og ei gjødselbruksforskrift. Stikkord er å stramme inn kravet til lagerkapasitet og spreietidspunkt, samtidig med at det blir satt tak på fosfortildelinga.

Det er viktig å nytte stoffene i husdyrgjødsel på ein god måte. Nitrogen, N, er vanskeleg å ta vare på, den «flykter» ut i lufta og er da bare tilgjengeleg for dei plantene som tar N frå lufta, for eksempel kløver. Fosfor, P, er det lite av i verda, samtidig med at det er eit makronæringsstoff for plantevekst. Slam frå fiskeoppdrett kan vere ei ny kjelde for P.

Bruk av husdyrgjødsel i biogassproduksjon kan også vere interessant. På den måten tek ein hand om karbonet, C, får produsert energi og ein sparar miljøet for tilførsel av nytt fossilt karbon.

Det er opp til Landbruks- og matdepartementet å leggje fram forslag til nye forskrifter.

Gårdskart

Oppdatering av gårdskartet i Sør-Fron (AR5)

NIBIO gjennomfører i år såkalt periodisk ajourhold av gårdskart (AR5) i Sør-Fron. Jordbruksarealene i Sør-Fron blir nå ajourført mot flybildene fra 2017. Dette vil medføre arealendringer på gårdskartet for en del gårdsbruk i Sør-Fron. Dette vil også føre til endringer når du skal søke areal- og kulturlandskapstilskudd til høsten. Det er derfor viktig at du sjekker gårdskartet før du søker produksjonstilskudd!

Hensikten

Med noen års mellomrom blir gårdskartet oppdatert ut fra i endringer som synes i nye flybilder. Hensikten er å få med endringer som ikke kommunen har fanget opp, samt å harmonisere dette kartet med andre kartbaser som for eksempel veg og vann. Endringer i AR5 betyr endringer i arealtall eller arealfordeling i Gårdskart på Internett.

Flybildene som blir brukt er korrigert ved hjelp av en terrengmodell, slik at forvrengninger som er i vanlige flybilder er fjernet. Et slik korrigert flybilde kalles ortofoto₂ og er målestokkriktig som et kart.

Hva oppdaterer NIBIO?

Hovedprinsippene:

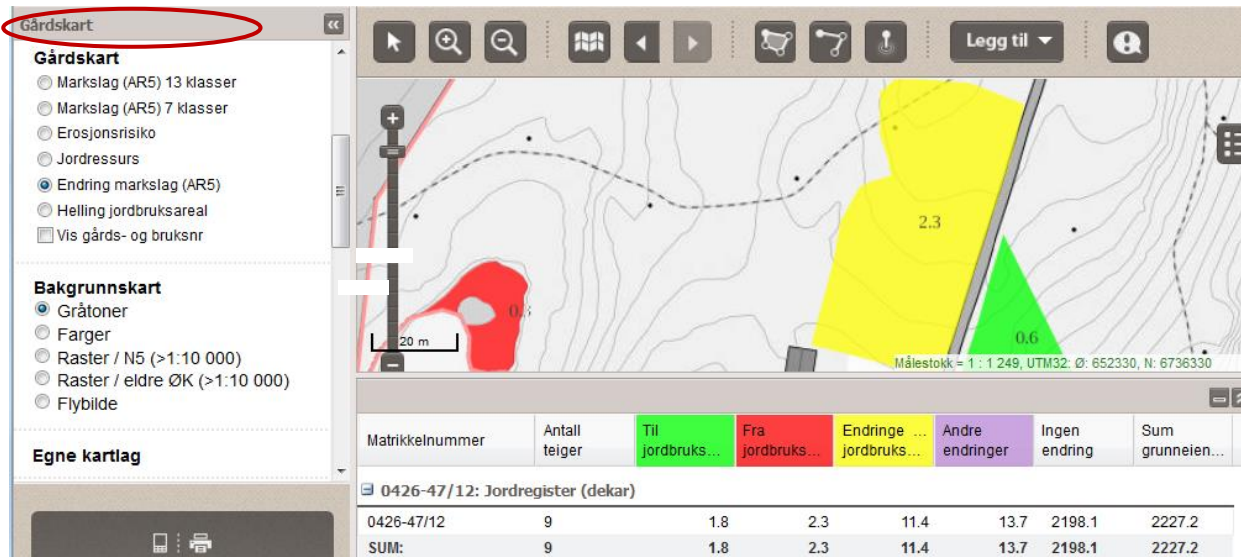
- For områder hvor kommunen ikke har gjort noe, men hvor ortofoto viser endringer i landskapet, ajourføres arealene ut fra hva vi ser i ortofoto.
- Dersom kommunen har gjort registreringer av nyere dato enn ortofoto, beholdes kommunens registreringer.
- Dersom ortofoto er av nyere dato enn kommunens registreringer, og enten avgrensing eller arealtype ikke ser ut til å stemme, ajourføres arealene ut fra hva vi ser i ortofoto.

Hvor kan jeg finne endringene som er gjort?

Etter at NIBIO har oppdatert AR5-kartet, gjøres en maskinell sammenligning av kartet før og etter ajourholdet. Tilsvarende sammenligning blir gjort hver gang kommunen (landbrukskontoret) leverer inn oppdateringer de har gjort. De siste endringene som er gjort av NIBIO er tilgjengelig i Gårdskart på Internett på

<http://gardskart.nibio.no/>

Velg kartlag «Endring markslag (AR5)» under overskriften Gårdskart i menyen på venstre side.



I kartet tegnes arealer som er endret på denne måten, ulike farger viser type endring.

Før søknadsomgangen i oktober 2018:

Det kommer nok til å bli mange endringer på gårdskart for mange av landbrukseiendommene i Sør-Fron i år. Gå inn på gårdskartet og se om det er arealendringer for gården din eller på evt. leiejorda. Du kan også kontakte landbrukskontoret for info. Kontaktperson for gårdskart er Ragnhild Sperstad, tlf. 61 29 92 52.

Massivoppdatering av arealtall

I slutten av september vil landbruksdirektoratet gjennomføre en massivoppdatering av arealtall i Landbruksregisteret fra jordregister fra alle landets kommuner. Disse arealtallene er kontrollgrunnlag for søknadsomgangen for produksjonstilskudd, som begynner 1. oktober. Siste frist for kommunen å komme med oppdatert markslag er 27. august.

Hva er kravet for å få klassifisert et areal som innmarksbeite?



Bildet viser et fint rydda beite som holder kravet til innmarksbeite, og som det kan søkes areal- og kulturlandskapstilkudd på i produksjonstilskudds-sammenheng. Arealet er rydda for kratt og hogstavfall slik at beitedyra har god tilgang. Minst 50 % av arealet har beitegras (kulturgras) og arealet har fått et tydelig kulturpreg som også er et krav for å kunne klassifisere et areal som innmarksbeite. På dette beitet har grunneier valgt å ha heldekkende tresetting på beitet sitt. Skogen skal da ha glissen tresetting uten nevneverdig busksjikt, være oppkvista og ha kronedekke med god lysgjennomgang slik at man får grasdekke i bunn.

Det kan ta flere år å få etablert et slikt grasdekke. Hvor lang tid etableringen tar, er blant annet avhengig av opprinnelig vegetasjonstype og beitetrykk. Brosjyre om hvordan man bør rydde til innmarksbeite ut fra hvilken vegetasjonstype man har, kan fås på landbrukskontoret. I denne brosjyra er det mange gode tips å hente. Lykke til med beiteryddingen!

Gjerding

Fra 01.01.2010 er det forbudt å sette opp nytt gjerde med bruk av piggråd (også på toppen). Gjerder som kun består av en eller to tråder med piggråd er heller ikke lovlig.



Konsekvensar av inngjerding

Inngjerding av areal, t.d. til beite, i utmarka har også betydning for andre. Det er viktig at ein ikkje stenger ferdselseveger, stier og råk. Dette er eit gammalt og viktig prinsipp med fri ferdsel i utmarka. Her er det viktig å ha ryddige forhold. Eventuell avløsning av gamle ferdselsvegar kan skje gjennom ein prosess i jordskifteretten. Viss ikkje ferdselsvegen er avløst må grunneigar halde den open for ferdsel.

Inngjerding stenger andre beitedyr ute. Dermed blir dei andre som har beiterett i området avskåret frå å nytte sin rett på det aktuelle området som nå er rydda. For å avløyse beiteretten på dette området må ein gjennom ein prosess i jordskifteretten. Grunneigarar som tenker å rydde nytt beite i utmarka bør ta opp saka i eige grunneigarlag, slik at det er kjent for dei andre som har beiterett i området.

Flom og regional plan for Lågen

Etter ein snørik vinter, kombinert med varme, vart det flom i Lågen i år. Det har skapt ein del praktiske problem med skadar og dårlegare avling på ein del areal. I skrivande stund har tørken også vore ei utfordring for avlingar.

Samfunnssikkerheit er målet med «Regional plan for Lågen med sidevassdrag» (RPL). Oppland fylkeskommune vedtok planen vinteren 2018. Her vil vi nemne dei elementa i handlingsprogrammet som har størst betydning for Ringebu og Sør-Fron.

Generelle tiltak:

- Kompetansehevande tiltak.
- Forpliktande samarbeid.
- Målestasjoner og overvaking:
 - Sedimentstasjon i Frya.
 - Overvaking av Tromsa.
- Innspel til endring av rammevilkår:
 - Forbetre naturskadeordninga.
 - Støtte til flom og skredsikring av dyrka mark.
 - Skogbruk, meir aktiv bruk av Norsk PEFC standard i forhold til ras og skred.

Fysiske tiltak:

- Flomvegstunell ved Trettenstryka.
- Frya, etablere fast masseuttaksområde.
- Løsnes/utløp Tromsa. Masseuttaksområde ved Fåvang bru.
- Kvitfjell (Strande/Mæhlum). Heve flomvollen.

Prioritering:

1. Liv og helse, bustader og institusjonar
2. Anna eksisterande bygningar og infrastruktur
3. Dyrka mark

Dei er nasjonale prioriteringar. Gjennom arbeidet med RPL ønskjer vi å endre prioriteringsrekka til fordel for dyrka mark. Dette er eit politisk arbeid som krev stor innsats. Det er viktig å få gjort det, på den måten får vi auka mogelegheit til å få offentleg finansiering på sikring som omfattar dyrka jord.

Desse fysiske tiltaka omfattar for det meste Ringebu. I Sør-Fron er det ikkje foreslått fysiske tiltak i RPL. Kommunen jobbar imidlertid godt med ein rekke sidevassdrag som ein har erfart har gjort skade dei siste åra. Vassdraga blir kartlagt sommaren 2018, desse rapportane vil så danne grunnlag for vidare planlegging av tiltak. NVE er inne som faginnstans. Finansiering av tiltaka er neste hovudutfordring. NVE kan vere aktuell, men det er ikkje sikkert at vi når opp i konkurranse med mange andre gode tiltak for å betre samfunnssikkerheita. I lys av det har Sør-Fron kommune nyleg gjeve tilsegn om tilskott til delvis finansiering av to tiltak. Det vert då ei samfinansiering

med grunneigarane. På denne måten oppnår ein gode resultat. Kartlegginga omfattar Skurdalsåa, Augla, Brandrudåa med Trilla, Stokkebekken, Kolobekken, Fossåa og Ulbergsåa.

Gjennom RPL er det gjennomført hydrauliske berekningar for ei stor mengde fysiske tiltak i Lågen. Her vil vi gjere greie for verknaden av to av tiltaka.

Tiltak: Flomvegstunell.

Bygge ein tunell på baksida på Tretten, den skal tre inn i funksjon ved flom på eit gitt nivå, t.d. 10 års flom, og drenere ein stor del av vatnet i Losna. På den måten ønskjer ein å senke flomvasstanden i Losna. Det har effekt oppstrøms og vil senke vasslinja ved flom på ei strekning på ca 30 km, til Frya. Effekten er størst ved tunellinnløpet og avtek oppover elva. Her tek vi med data for to storleikar for tunell, 1000 m³/sek og 1500 m³/sek. Vassføringa på Losna i ein 50 års flom er på 2332 m³, mens ein 1000 års flom er berekna til å ha ein vassføring på 3368 m³/sek. Vassføringa 12.05.2018 var på ca 2220 m³/sek (sildre.no), i målstasjon på Losna nord for Tretten.

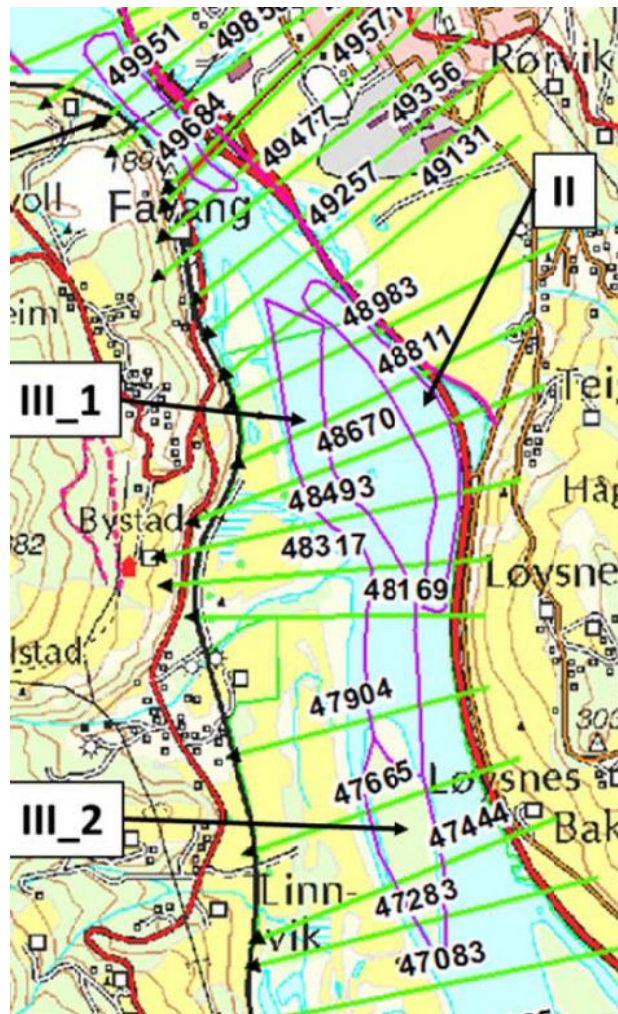
Tiltak: Masseuttak.

Det andre tiltaket er uttak av masser i området ved Fåvang bru. Tiltaket er bygd opp i fleire variantar. Tiltak 17a (referanse til rapportene i RPL) er uttak under brua, med eit volum på 84 000m³. Dette uttaket er på ei strekning på ca 600 meter på det partiet der Lågen er smalast. Vist med lilla farge på figuren under.



Den mest omfattande varianten av masseuttak i dette området er tiltak 17c. Det er likt med 17a med eit tillegg på eit stort område nedanfor brua, uttakvolum her er 929 000 m³. Utforminga av uttaket er vist i fuguren nedanfor med lilla strek. Det omfattar ei strekning på ca 800 meter på austsida av Lågen og ei strekning på ca 1900 meter på vestsida. I tillegg er det strekinga ved Fåvang bru, omtalt under 17a.

Også for masseuttaka er det slik at effekten er størst nær tiltaket og avtek oppover elva.



Tabellen nedanfor viser senking (minus foran) av vasslinje på kjente stader ved å gjennomføre dei nemnte tiltaka.

Tunell, 15c	Virkning, senka(-) vannlinje i cm.					
	Flomnivå	Tretten	Fåvang	Elstad	Ringebu	Frya
Dimensjon	Flomnivå	Tretten	Fåvang	Elstad	Ringebu	Frya
1000 m ³ /s	50 års flom	-121	-62		-11	-1
1500 m ³ /s	50 års flom	-177	-78		-14	-2
Masseuttak	50 års flom		-17	-13	-2	
Fåvang bru, 17a						
Masseuttak	50 års flom		-22	-17	-3	
Fåvang bru, og eit stort område nedanfor brua, 17c						

Det er tydeleg at tiltaket ved Tretten har mykje større effekt enn uttak av masser ved Fåvang.

Kostnader

Kostnader i samband med ein flom er store, det omfattar skader som ein må reparere og det omfattar ekstra kostnader ved at mange må finne andre løysningar for å få gjennomført sine oppgåver, mens andre oppgåver ikkje blir gjort i rett tid. «Samfunnsøkonomiske kostnader av Gudbrandsdalsflommen 2013» er berekna i ein rapport (Siedler 2015). Her tek vi med ein tabell som også er med i RPL, side 25. Dette viser kostnader for heile Gudbrandsdalen.

Beskrivelse	Beløp (mill. 2013-kroner)	Kommentar
Jernbanesektoren	>380,7	Kun gjenoppbygning etter 2013-flommen regnes å ha kostet > 170 mill. kr
Veisektoren	>165,0	Kun gjenoppbyggingskostnader
Utbetalinger forsikringselskaper	410	
Kommunal infrastruktur	>136,7	Kun gjenoppbyggingskostnader
Summert	>1092,4	I tillegg til ovenstående tall ble det i 2013 utbetalt 93 mill. kr fra Naturskadefondet i Oppland fylke. Merparten av den erstatningen kan kobles direkte mot nevnte flomhendelse

For Midt-Gudbrandsdal var det meldt inn ca 430 skader til naturskadefondet i 2013, samla kostnader for desse er 50 mill. kr. Fordelinga på desse er 38 mill. kr knytt til dalsidene og 12 mill. kr knytt til vassstanden i Gudbrandsdalslågen.

Kommunane og grunneigarane har «Regional plan for Lågen med sidevassdrag,» vedtatt våren 2018, som eit arbeidsverktøy for å sikre samfunnet betre mot flom og skred i sidevassdraga. Nå er det viktig at vi alle følgjer opp handlingsprogrammet og jobbar langsiktig for å oppnå resultat. Handlingsprogrammet vil bli rullert og nye tiltak kan koma inn i neste omgang.

SKOGBRUK



Tilskuddsordninger i skogbruket

I Ringebu og Sør-Fron er det mulig å få tilskudd til følgende tiltak i skogbruket:

- Markberedning
- Ungskogspleie
- Tettere planting i alle høydeler
- All planting i høydeler 7 og 8 (650-850 m.o.h.)
- Gjødsling av skog
- Drift i bratt terreng
- Bygging av skogsbilveger

Nærmere om de enkelte tilskuddsordningene:

Markberedning

Nytt av året er at vi har to ulike tilskuddssatser for markberedning. De som bestiller markberedning i kombinasjon med planting får 50 % tilskudd, mens tilskuddssatsen for markberedning som ikke skjer i kombinasjon med planting er 40 %. Søknad om tilskudd leveres til kommunen snarest etter at markberedningen er gjennomført og skogeier har mottatt faktura.

Ungskogspleie

Tilskuddssatsen til ungsogspleie er 40 %, som tidligere år. Søknad om tilskudd leveres til kommunen snarest etter at ungsogspleien er gjennomført og skogeier har mottatt faktura.

Tettere planting

Det gis 80 % tilskudd til skogeier for inntil 50 planter/daa som plantes utover et fastsatt minimumsantall (se tabell).

Krav til minimum utplantingsstall for tilskudd til tettere planting. Gjelder alle treslag. Gjelder arealer som ikke er markberedt.

Bonitet	Minimum plantetall pr. dekar	Intervall for plantetall som utløser tilskudd (inntil 50 planter/daa etter oppfylt minimumskrav)
26	220	220 - 270
23	220	220 - 270
20	200	200 - 250
17	180	180 - 230
14	160	160 - 210
11	130	130 - 180
8	100	100 - 150

På markberedte arealer reduseres minimumskravet til antall planter med 10 %.

Ved suppleringsplanting gis det 60 % tilskudd for inntil 50 planter/daa utover minimum planteantall i tabellen. Dette gjelder totalt planteantall etter suppleringsplanting.

Søknad om tilskudd til tettere planting leveres til kommunen snarest etter at planting er gjennomført.

Planting i høydslag 7 og 8 (650-850 m.o.h)

Nytt av året er at det innføres et generelt tilskudd på 20 % for all planting i høydslag 7 og 8. Dette tilskuddet gjelder både for ordinær planting og suppleringsplanting. Denne tilskuddsordningen kan benyttes i kombinasjon med tilskuddsordningen for tettere planting, i såfall vil det utbetales 20 % tilskudd for planteantall opp til minimum utplantingsstall i ordningen med tettere planting (se tabell ovenfor), og deretter er det 80 % tilskudd på inntil 50 planter/daa over minimums utplantingsantall. Søknad om tilskudd leveres til kommunen så snart tiltaket er gjennomført og skogeier har mottatt faktura.

Gjødsling av skog

Det kan gis 40 % tilskudd til gjødsling av barskog, fortrinnsvis i hogstklasse 4. Det er spesifikke krav til hvordan det skal tas hensyn til vann, vassdrag og miljøverdier. Ta gjerne kontakt med kommunen på forhånd hvis du ønsker å benytte deg av denne tilskuddsordningen.

Drift i bratt terreng

Det kan gis NMSK-tilskudd til taubanedrift eller drift med hest i bratt terreng. Tilskuddet utbetales etter en fast m³-sats. Tilskuddssatsene for taubanedrift i 2018 er 70 kr/m³ for gran og 90 kr/m³ for furu. Fylkesmannen i Oppland forvalter denne tilskuddsordningen. For å få tilskudd til drift i bratt terreng kreves et forhåndstilsagn om tilskudd fra Fylkesmannen. Det er kommunen som søker Fylkesmannen om forhåndstilsagn, men det er viktig å understreke at skogeier bør kontakte kommunen i god tid før planlagt oppstart av drifta, slik at man får svar på søknaden om forhåndstilsagn før drifta skal starte.

Bygging av skogsbilveger

Det kan gis tilskudd til nybygging eller ombygging av skogsbilveger i vegklasse 3 eller 4. Det kan også gis tilskudd til punktutbedringer på eksisterende skogsbilveger. Denne tilskuddsordningen administreres av Fylkesmannen, men søknad om tilskudd skal leveres til kommunen. Det kan ikke søkes om tilskudd til bygging av skogsbilveg før byggesøknad for bygging eller ombygging av landbruksveg er godkjent av kommunen. Det utbetales bare tilskudd til skogandelen av veganlegget, og tilskuddssatsene har i 2017 pleid å ligge på 35 % av godkjent skogandelskostnad. Det er viktig å understreke at vegen må oppfylle alle de tekniske kravene i sin vegklasse for å kunne få utbetalt tilskudd.

Foryngelsesplikt

Som skogeier har du plikt til å sørge for tilfredsstillende foryngelse innen tre år etter hogst, og du har ansvar for å sørge for at det er samsvar mellom hogstform og foryngelsesmetode. Dette er hjemlet i Skogbrukslovens §6 og Forskrift om berekraftig skogbruk. Det vil si at hvis man velger å flatehogge granskog må det plantes innen tre år etter hogst.

Det er selvfølgelig mulig å benytte naturlig foryngelse der forholdene egner seg for det, men da må det legges til rette for å få naturlig foryngelse til å etablere seg. Det vil si at man setter igjen et tilstrekkelig antall gode og stormsterke frøtrær, og der hvor det er praktisk mulig bør det også markberedes for å legge til rette for naturlig foryngelse. Naturlig foryngelse er vanligvis mest aktuelt i furuskog. Hvis man velger naturlig foryngelse vil det som oftest ta mer enn tre år etter hogst før foryngelsen er etablert, men da er det viktig at det er gjort en tydelig tilrettelegging for naturlig foryngelse innen fristen på tre år.

Kommunen gjennomfører hvert år foryngelseskontroller på arealer som er hogd for tre år siden. Der hvor kontrollene viser at det ikke er gjort tiltak for å forynge skogen sender kommunen ut pålegg om å gjennomføre tiltak, og dersom foryngelsesplikten fortsatt ikke overholdes har kommunen mulighet til å gjennomføre planting for skogeiers regning, jfr. Skogbrukslovens §6.

Foryngelsesplikten gjelder ikke ved tynningshogst, og heller ikke ved omdisponering av skogareal til andre formål enn skogsmark. Ved omdisponering av skogareal til innmarksbeite faller også foryngelsesplikten bort.

Omdisponering av skogareal til innmarksbeite er ikke søknadspliktig, men for at foryngelsesplikten skal falle bort må omdisponeringen være reell. Ved kontroll av omdisponert areal vil kommunen se etter følgende tegn på at omdisponeringen er reell:

- Hogstavfallet er ryddet
- Gjerde er satt opp eller påbegynt
- Det går beitedyr på arealet
- Arealet inneholder minst 50 % gressarter (kulturgras) og/ eller beitetålende urter
- Beitetrykket er så høyt at det ikke skjer en naturlig gjengroing av arealet
- Arealstatus er oppdatert fra skogareal til jordbruksareal i AR5

Hvis omdisponeringen ikke er reell og arealet ikke er forynget som skog vil kommunen følge opp med et pålegg om foryngelse.

Verdt å vite:

Utmarksbeite i produktiv skog er som hovedregel å regne som skogsmark. Inngjerding av store skogarealer medfører ikke automatisk at hogstfelt innenfor gjerdet er unntatt foryngelsesplikt.

Skogfond

Skogfundsordningen er en svært gunstig økonomisk ordning for skogeiere. Landbrukskontoret kan gi råd om bruk av skogfond.

Hvordan går man fram?

Innbetaling til skogfond skjer som regel ved at tømmerkjøperen trekker fra skogfundsavsetningen i oppgjøret med skogeier, og innbetaler pengene til skogfondskontoen. Skogeier kan selv bestemme hvilken sats det skal trekkes skogfond etter, men det må være innenfor 4-40 % av tømmerverdien. Ved småsalg av for eksempel materialer og ved direkte fra gården må skogeier selv betale inn til skogfond. Ved salg av juletrær og pyntegrønt er skogfundsinnbetaling frivillig.

For å få utbetalt penger fra skogfondet må skogeieren henvende seg til kommunen. Kommunen kan hjelpe til med å fylle ut søknadsskjema. Søknad om utbetaling av skogfondsmidler må leveres seinest et år fra utgangen av det kalenderår investeringen ble gjennomført. Kommunen er godkjenningmyndighet for de utførte tiltakene.

Skattefordel

Den delen av tømmerinntekten som avsettes til skogfond blir ikke tatt til inntekt og beskattet. Inntektsføring skjer når pengene tas ut igjen fra fondet. Det er her skattefordelen oppstår, fordi 85 % av dette uttaket er skattefritt når pengene brukes til formål med skattefordel. Alle tiltak som kan dekkes med skogfond gir skattefordel (med unntak av merverdiavgift). Det vil si at når man investerer i skogen med en 1000-lapp som har vært innom skogfondskonto, så er det bare 150 kr som blir beskattet. For mer informasjon om skogfond, se Landbruksdirektoratet sine nettsider, bl.a.: www.slf.dep.no/no/eiendom-og-skog/skogfond/om-skogfond

Skogfond kan brukes til:

- skogkultur
- vegformål, se eget avsnitt om dette
- miljøtiltak
- skogbruksplanlegging med miljøregistreringer (f.eks. årsavgift Allma)
- investering i bioenergitiltak
- forsikring av skogen mot stormskader og brann

- kompetansefremmende tiltak knyttet til miljøhensyn, skogetablering og skogproduksjon, samt verdiskaping knyttet til trebaserte produkter
- oppmerking av eiendomsgrenser og nødvendige utgifter til håndlanger ved jordskifte i skog
- merverdiavgift. NB! Bruk av skogfondsmidler til merverdiavgift gir ikke skattefordel.

Skogfond kan *ikke* brukes til

- Serviceavgift til Mjøsen
- Reparasjoner *etter* skogsdrift (grusing av veger osv.)
- Utjevning av hjulspor
- Bygging av enkle og midlertidige driftsveger

Bruk av skogfond til vegformål

Skogfond og skogsbilveger

For skogsbilveger kan skogfond brukes til å dekke kostnader til bygging, ombygging og vedlikehold av veg, inkludert velteplasser. Når det gjelder årlig vedlikehold av skogsbilveger er hovedregelen at dette kan dekkes med inntil 4 kr/løpemeter. Større vedlikeholdsprosjekter som gir høyere kostnader enn dette kan også dekkes, men da kreves en forhåndsgodkjenning fra kommunen.

Reparasjoner av skogsbilveger *etter* skogsdrift kan ikke dekkes av skogfond.

Skogfond og traktorveger

Skogfond kan brukes til å bygge permanente traktorveger (vegklasse 7) forutsatt at skogeier har søkt om bygging av vegen og fått den godkjent av kommunen. Skogfond kan også brukes til større ombygginger av eksisterende traktorveger, forutsatt at ombyggingen søkes om og godkjennes av kommunen.

Skogfond kan ikke brukes til vanlig vedlikehold av traktorveger, og heller ikke til reparasjoner av traktorveger etter skogsdrift.

Skogfond og enkle driftsveger

Skogfond kan ikke brukes til å bygge enkle eller midlertidige driftsveger, selv om bygging av veg er søkt om og godkjent av kommunen.

Skogfond kan ikke brukes til utjevning av hjulspor etter skogsdrift.

Landbruksveger

Når er vegbygging søknadspliktig?

- Nybygging av permanente veger er søknadspliktig. Dette gjelder for alle vegklasser.
- Ombygging av veg er søknadspliktig hvis vegklassen heves, hvis traseen endres eller bredden utvides utover eksisterende veglegme.
- Bygging av enkle og midlertidige veger er søknadspliktig hvis gravingen fører til mer enn 1 meters skjæring eller fylling *eller* det graves i en lengde på over 150 m *eller* totalarealet av gravingen overstiger 450 m².

Søknadsprosedyre

Søknad om nybygging eller ombygging av veganlegg sendes til kommunen. Søknaden må være godkjent før arbeidet med vegen settes i gang. Søknadsskjema kan fås på landbrukskontoret, og skogbruksrådgiver kan hjelpe til med å fylle ut skjemaet. Det er helt nødvendig å legge ved kart med inntegnet vegstrekning. Kommunen sjekker innkommende søknader opp mot relevant lovverk og tilgjengelige databaser over naturhensyn, flom- og skredfare og kulturminner i det aktuelle området. Deretter drar kommunen på befaringsveg arbeid er planlagt utført. Etter en helhetlig vurdering vedtar kommunen om tiltaket skal godkjennes eller ikke.

Vegplanlegging

For å få sluttgodkjent en skogsbilveg må de tekniske kravene i landbruksvegnormalene være oppfylt. Tømmertransportører kan velge å nekte å kjøre på skogsbilveger som ikke er godkjent, og derfor er det svært viktig å bygge vegen i henhold til kravene i landbruksvegnormalen. Man kan heller ikke få utbetalt tilskudd til vegbygging hvis de tekniske kravene ikke er oppfylt.

De tekniske kravene i landbruksvegnormalene er temmelig omfattende, og derfor er det nødvendig å bruke profesjonell vegplanlegger for å få til å oppfylle alle de tekniske kravene. Ved bruk av profesjonell

vegplanlegger unngår man ubehagelige overraskelser i etterkant av vegbyggingen, når veganlegget skal sluttgodkjennes av kommunen.

Vi gjør oppmerksom på at Midt-Gudbrandsdal landbrukskontor ikke kan bistå med å planlegge vegprosjekter. Våre rådgivere har ikke fagkompetanse på vegplanlegging, og kan ikke gi utfyllende anleggstekniske vurderinger med hensyn på planlagte vegprosjekter. Derfor må de som ønsker å bygge veger finne vegplanleggere andre steder, men kommunen kan hjelpe til med å finne profesjonelle planleggere.

MILJØ OG UTMARK

Plast

Plast i naturen er et økende miljøproblem. Endel plast havner på avveie som følge av vær og vind, og ikke minst flom. Vi oppfordrer alle gårdbrukere og grunneiere til å se seg rundt og ta i et tak på egen eiendom og rydde landbruksplasten. På kasserte rundballer skal plasten og nettingen fjernes. Det ligger fortsatt rundballer med plast i jordekanter og i evjer og lignende steder etter flommene de siste år.

Landbrukskontoret vil i tiden fremover ha stort fokus på opprydding av landbruksplast i sine kommuner. Oppfølginga av enkeltsaker skjer ved at grunneier der forurensninga er blir kontakta, og det er grunneier som er ansvarlig for sitt areal.

For å forebygge framtidige problem med rundballeplast på avveie, oppfordrer vi alle til å lagre rundballer på trygge steder slik at flom og skred ikke tar med seg rundballer og anna avfall. Kasserte rundballer bør komposteres til jord, og man bør velge steder som er egna til det.



Foto: R. Sperstad

Motorferdsel

De faste leiekjøringsløyvene for snøskuter i Ringeby kommune går ut 30. juni 2018. Leiekjøringsløyvene vil bli lyst ut i vår/sommer. Løyvene vil bli annonsert i avisa og hjemmesiden til Ringeby kommune.

De faste leiekjøringsløyvene for snøskuter i Sør-Fron kommune ble fornyet høsten 2016 og varer frem til våren 2020.

Ved søknad om motorferdsel i utmark har kommunen opprettet elektronisk søknadsskjema. Elektronisk søknadsskjema ligger på kommunens hjemmeside, eller du kan benytte lenken under: <https://www.sor-fron.kommune.no/sd/skjema/SFK017/>

Båndtvang for hunder

Båndtvang for hunder er regulert gjennom hundeloven og gjennom kommunale forskrifter. Følgende regler gjelder i våre to kommuner:

I Ringeby og Sør-Fron kommuner er det båndtvang for hund fra **1. april til 15. oktober** i områder der husdyr har rett til å beite og faktisk beiter. Påbudet om båndtvang gjelder ikke for jakthunder som under lovlig jakt, trening eller prøver blir fulgt av eier mellom 20. august og 1. april. Tjenestehunder, ettersøkshunder og dresserte gjeterhunder i arbeid, tjeneste eller lovlig trening/prøving er unntatt båndtvang.

Reglene om båndtvang er etablert for å verne om vilt og beitedyr. Vi oppfordrer alle hundeeiere til å vise hensyn.



Skogbrann og bålregler

Med tørkeperioden i mai og juni 2018 fikk vi en situasjon med usedvanlig høy skogbrannfare. Situasjonen fikk en del oppmerksomhet i media og det ble innført mange ekstra beredskapstiltak, blant annet ble det innført

økt skogbrannovervåkning i hele fylket, og her i Midt-Gudbrandsdal innførte brannvesenet et midlertidig lokalt forbud mot all bruk av åpen ild.

Per 19. juni har det kommet nok nedbør til at skogbrannfaren er betraktelig redusert, og faren er nå nede på et normalt/lavt nivå. Farenivået kan selvfølgelig endres videre utover sommeren, og dette vil avhenge av værsituasjonen. Det kan derfor være greit å minne om følgende forsiktighetsregler for å unngå skogbrann:

- husk at det er et generelt forbud mot bålbrekking i og i nærheten av skog og utmark i perioden 15. april til 15. september
- følg med på skogbrannvarselet på yr.no og annen info som gis i media
- husk at det er lite som skal til for å antenne en skogbrann, vær derfor forsiktig med sigaretter, engangsgriller og annet som kan gi glør
- vær forsiktig med bruk av maskiner (inkl. motorsag) i utmark i svært tørre perioder. Det er lite som skal til for at det kan oppstå ei glo som kan antenne dødt materiale på bakken.

Nærmere om bålreglene: Fra 1. januar 2016 ble forskriften som omhandler bålbrekking endret. Forbudet mot bålbrekking utvides fra «i eller i nærheten av skogmark» til å gjelde «i eller i nærheten av skog og annen utmark». I tillegg legges det til en setning om at «det er likevel tillatt å gjøre opp ild der det åpenbart ikke kan medføre brann». Det er nå f.eks. tillatt å gjøre opp ild på snødekt mark, og når det har vært mye nedbør over tid.

Forskriftsendringen gir hver enkelt et stort ansvar i forhold til å vurdere når og hvor bålbrekking åpenbart ikke kan medføre brann. Skogbrannvarselet på yr.no kan være et hjelpemiddel til å vurdere om bålbrekking er trygt, men husk at skogbrannfaren varierer mye lokalt, og skogbrannvarselet som er utarbeidet for Fåvang kan for eksempel stemme dårlig på Gålå. Bruk hodet, og vurder forholdene **godt!**



Hjortevilt

Viltstatistikk jaktårene 2010-2017, Sør-Fron kommune								
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Felt elg	57	59	48	56	54	51	53	52
Felt hjort	13	8	13	16	14	11	17	20
Felt rådyr	-	-	17	17	24	10	19	26

Viltstatistikk jaktårene 2010-2017, Ringeby kommune								
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Felt elg	193	211	244	231	228	221	217	239
Felt hjort	21	21	28	34	44	40	52	57
Felt rådyr	19	11	-	22	50	43	53	65

Mer viltstatistikk kan leses på www.hjorteviltregisteret.no.

CHRONIC WASTING DISEASE (CWD) – SKRANTESJUKE

Chronic Wasting Disease (CWD) er en prionsykdom som i flere tiår har vært kjent hos ulike hjortedyr i Nord-Amerika. Sykdommen er påvist hos flere villrein, elger og hjort i Norge.

Oppdagelsen av skrantesjuka hos hjortevilt i Norge har medført økt behov for kartlegging av sykdommen. Som ledd i kartleggingen har Mattilsynet og Miljødirektoratet bedt jegere i utpekte kommuner og villreinområder om å samle inn hjerneprøver og svelglymfeknuter fra dyr felt under ordinær jakt, i tillegg til alle fallvilt (dyr som dør utenom ordinær jakt) av hjortevilt som er ett år eller eldre.

Ringeby og Sør-Fron kommuner er utpekte kommuner som skal delta i kartleggingsprogrammet for skrantesjuka jakta 2018. Aktuelle jegere vil motta mer informasjon om kartleggingsprogrammet fra kommunen.

Mer informasjon om skrantesjukan kan leses på www.hjorteviltregisteret.no, eller på hjemmesidene til Mattilsynet og Miljødirektoratet.

Rovvilt



Informasjon fra Statens naturoppsyn (SNO):

Ved funn av kadaver der det er **mistanke om rovviltskade**:

- La kadaveret ligge mest mulig urørt, men dekk det til for å verne mot åtseletere
- Noter kartreferanse (ev. avmerk på kart) og ta gjerne bilder – også nærbilde
- Merk stedet slik at det er lettere å finne igjen, og vær innstilt på å påvise funnstedet dersom ikke GPS-kartreferanse er oppgitt
- Meld snarest fra til en av SNOs rovviltkontakter, uansett kadaverets tilstand
- Dersom ikke lokal rovviltkontakt er tilgjengelig, kontakt Esben Bø tlf.957 22 733 eller Ole Knut Steinset tlf. 464 48 657

SNO lokale rovviltkontakter	Bostad	Mobil	Kommuner
Christen Bårdsløkken	Ringebu	911 53 729	Nord-Fron, Sør-Fron og Ringebu
Odd Steinar Granheim	Tretten	975 60 167	Sør-Fron, Ringebu, Øyer, Gausdal og Lillehammer
Eivind Fossum	Øyer	911 29 562 612 78 046	Sør-Fron, Ringebu, Øyer, Gausdal og Lillehammer
Hans Mathias Ulberg	Sør-Fron	993 52 858	Sel, Nord-Fron, Sør-Fron, Ringebu og Gausdal

Ved søknad om skadefelling:

- Kontakt kommunen/landbrukskontoret og oppgi antall kadaver med SNOs konklusjon om dødsårsak. Oppgi også ev. kadaver som ikke er undersøkt av SNO og om det mangler lam, er urolige dyr m.m.
- Normalt søker kommunen Fylkesmannen om skadefellingstillatelse, men beitelag kan også søke selv. Dersom beitelag søker selv må kommunen informeres.

Midt-Gudbrandsdal landbrukskontors rovvilttelefon: **948 78 944**

Kartlegging – naturtyper

På oppdrag frå Miljødirektoratet er det i år sett i gang kartlegging av naturtyper langs Gudbrandsdalslågen på strekninga Losna til Vinstra. Alle grunneigarar har fått brev om dette.

Dette er registreringar som blir gjort for å styrke kunnskapsgrunnlaget for forvaltning av areala generelt. Det er gjennomført i ein del område tidlegare og resultatet kan ein studere i kartsystemet. Ved oppslag i gardskart.no og hake av for «Naturtyper» kan ein sjå kva for registreringar det er snakk om.

Fluger

Husflue og stikkflue er vanlege i tilknytning til gardbruk med husdyrhald.

Dei har fullstendig forvandling i livssyklusen, det betyr alle stadia egg, larve, puppe og voksen flue.

Vaksen husfluge lever på sukker og protein som den løser opp ved hjelp av eige spytt og så sug det i seg. Vaksen stikkfluge lever av å suge blod. Egga blir lagt i husdyrgjødsel og larvene utvikler seg der, gjerne i tilknytning til ein gjæringsprosess, ein slik prosess fører til auka temperatur og det framskynder livssyklusen for larven. Det med temperaturauke gjeld opp til 45 grader C, då dør larven. Det er særleg møkk frå gris, spekalv, hest og høner som er voksestad for larver av husflue og stikkfluge. Ved vanlege sommartemperturar i Noreg, ca 20 grader C, er lengda på livssyklusen 10-14 dagar for husfluga, stikkfluga utviklar seg langsommare. Flugene kan legge ca 100 egg i fleire omgangar. Dette gjer eit svært stort potensiale for formering.

Desse flugene er til sjenanse for oss menneske og dei kan føre med seg ulike smittestoff i form av bakterier.

For å bekjempe forekomsten av fluer er det viktig å fjerne fersk husdyrgjødsel som kan vere oppvekststad for nye larver.

Kjemiske tiltak er mogeleg, men ein bør vurdere situasjonen og konsekvensane nøye.

For bustadhus er det nokså effektivt å stenge fluene ute med fysiske tiltak som insektnett. Limfeller og lysfeller kan nyttast innomhus.

Spyfluger har også fullstendig forvandling i sin livssyklus. Vaksne spyfluger er åtseletere. Flugene et på døde og råtnande dyr, og dei legg egg der også. Larvene blir ofte omtalt som «magott» og lever i kadaveret. Forpoppinga foregår utanfor kadaveret. Fullstendig livssyklus kan bli gjennomført på 1-2 månader i Noreg.

Også desse flugene kan vere bærar av ulike bakterielle smittestoff, særleg med sin preferanse for kjøtt og fisk.

For å forebygge oppblomstring av spyfluger er det viktig å begrense fluene sin tilgang til formeringsstader. Døde dyr i naturen er ikkje så lette å ha med å gjøre, men døde husdyr må ein levere til kadaverhåndtering. På den måten fjernar ein mogeleg formeringsstad for spyfluger.



NÆRINGSUTVIKLING

Klimasats – forprosjekt «Biogassanlegg i Midt-Gudbrandsdalen»

Kommunene Ringebu, Sør-Fron, Nord-Fron og Midt-Gudbrandsdal renovasjonsselskap har satt i gang arbeid med et mulighetsstudie om hvorvidt ett eller flere utvinningsanlegg for biogass basert på husdyrgjødsel og eventuelt våtorganisk avfall vil kunne realiseres i Midt-Gudbrandsdalen.

Forprosjektet har fått finansieringsstøtte fra Miljødirektoratets klimasatsordning, Regionrådet for Midt-Gudbrandsdal, Oppland Fylkeskommune, Midt-Gudbrandsdal renovasjonsselskap og kommunene Ringebu, Sør-Fron og Nord-Fron.

Kommunene skal benytte konsulentfirmaet Multiconsult for utredning av forprosjektet. Forprosjektet skal slutføres i løpet av november 2018.

DIVERSE

Midtdalsbonden – nettstaden for landbruket

På nettstaden Midtdalsbonden, www.midtdalsbonden.no, finn du nyheiter og info som gjeld landbruket, som til dømes:

- Ulike arrangement
- Tilskotsordningar og søknadsfristar
- Lovverk
- Organisasjonar, rådgjeving, forvaltning m.m.

Midtdalsbonden.no har eigen kalender. Kontakt webredaktørane for å få lagt inn arrangement, eller om har du spørsmål eller forslag til stoff ta kontakt! Webredaktørane er:

- Hilde Hammer, tlf. 61 29 92 65, e-post hilde.hammer@sorfron.kommune.no
- Ragnhild Sperstad, tlf. 61 29 92 52, e-post ragnhild.sperstad@sorfron.kommune.no,
- Anne Berit Grasbakken, tlf. 61 29 92 57 eller 61 26 61 47, e-post fmopabg@fylkesmannen.no,

INFORMASJON FRA MATTILSYNET



Oppfølging av mosjonskrav for storfe sommeren 2018

Mattilsynet gjennomførte uvarslede tilsyn hos løsdrifter i enkelte kommuner sommeren 2017. Hensikten var å se om mosjonskravet var oppfylt. Storfe skal sikres mulighet for fri bevegelse og mosjon på beite i minimum 8 uker i løpet av sommerhalvåret.

De aller fleste hadde kyr og kviger ute under gode forhold og i tidsperioder godt over kravet. Det var spesielt positivt at noen også hadde småkalvene ute, med gode rutiner for ly, mjølkeføring og parasittbehandling. Stikkprøvekontroller av mosjonskravet, både for løsdrifter og bås fjøs, vil bli foretatt også i løpet av sommeren 2018.

Nasjonalt tilsynsprosjekt i 2018: Hunder som bor ute

Hensikten med prosjektet er å finne ut om hunder som bor ute har det godt, og hvis ikke, bidra til at de får det bedre. Dette skal Mattilsynet gjøre ved å føre tilsyn i form av inspeksjoner i hundeholdene, og veilede hundeeiere i gjeldende regelverk. Prosjektperioden varer hele 2018 med mål om 600 tilsyn på landsbasis.

Prosjektet skal øke Mattilsynets kunnskap om slike hundehold. Det er ingen registreringsplikt på kjæledyrhold, derfor er det liten oversikt over disse hundene. Med hunder som bor ute mener vi hunder som har sin primære oppholdsplass ute, enten hele døgnet eller store deler av døgnet. I prosjektet prioriteres trekkhund- hold, hvor hundene er ute hele tiden, men også andre typer utendørs hundehold som f.eks. gjeter- hunder og jakthunder.

Fokus på disse tilsynene er blant annet oppstallingsforhold, fôring, oppfølging av enkeltdyr, aktivisering og sosialisering.

Innsyn i dokumenter hos Mattilsynet

Mattilsynet opplever stor medieinteresse for saker vi arbeider med. Vi synes selvfølgelig det er bra at folk er engasjerte og viser interesse for våre saker.

Enkelte dyreeiere har gitt tilbakemelding til oss om ubehag når lokalaviser gjengir fra våre inspeksjonsrapporter. I disse tilfellene er det normalt ikke Mattilsynet som har informert media om aktuelle saker, men journalister som finner sakene på våre postlister og søker om innsyn. Innsyn blir gitt i de fleste tilfeller. Mattilsynet er et statlig organ og vi

følger offentleglova. Hovedregelen er at våre saker er offentlige, men dokumenter unntas hvis det for eksempel kan komme frem bedriftshemmeligheter eller opplysninger om personlige forhold. Dette innebærer at våre dokumenter stort sett er offentlige og det er enkelt for journalister og publikum å få innsyn i våre saker. På internett kan saker søkes opp på einnsyn.no og man søker så om innsyn på hver enkelt sak.

Dette er ment som informasjon om at offentlig forvaltning foregår åpent og at dokumenter er tilgjengelige for publikum. Det er sjelden Mattilsynet gir tips til journalister om enkeltsaker, men generelle saker og enkeltsaker av stor allmenn interesse kan vi gi innspill om.

Bumerking av småfe forbudt

Den tradisjonelle bumerkinga av småfe har vært ulovlig siden 2008. Mattilsynet har på sauetsyn erfart at det ikke er alle som har fått med seg denne endringen. Dyrevelferdsloven spesifiserer at det er tillatt med merking av dyr, men at det skal benyttes «forsvarlige metoder som ikke påfører dyret adferdsmessige begrensninger eller nødvendige påkjenninger og belastninger.» **Snitting i ørene vil medføre smerter for dyret, og en økt risiko for sårinfeksjoner. Småfe skal merkes med plastmerker i ørene som er godkjent av Mattilsynet.**

Vær obs ved matavfall som fôr til produksjonsdyr

Matavfall er alt avfall som inneholder rester av mat. Slikt blandet matavfall inneholder ofte rester av kjøtt, fisk, ost eller andre animalske matvarer. I dette avfallet kan det følge med smitte av dyre-sykdommer. For å unngå at produksjonsdyr smittes med sykdom, er det ikke lov å bruke blandet matavfall som fôr til produksjonsdyr. Det er også et kannibalismeforbud som gjør det forbudt å fôre dyr med produkter fra samme dyreslag.

Brødvarer fra bakerier er i utgangspunktet ikke animalsk mat, men vær oppmerksom på kjøttpålegg på rundstykker og krem på kaker. For melkeprodukter og egg er det krav om forbehandling før det kan brukes som fôr. Det er også viktig å huske på at fôrvarer skal lagres og håndteres hygienisk for å unngå at det forurenses med smitte før det gis til dyrene. F.eks. kan fugler lett forurense fôr med salmonellasmitte.

Husk å holde gjerdene i orden

Det har over lang tid blitt færre husdyrbrukere og færre som deler arbeidet med vedlikehold av gjerdene. Utmarksbeiting er en viktig ressurs i

landbruket og en viktig velferdsfaktor for husdyrene. Derfor trenges det gode gjerder som styrer beitedyra uten å utsette de for fare. Nedfalte eller defekte gjerder er lite synlige og representerer en særlig risiko for skade både på dyr og mennesker. Det finnes mange eksempler på at dyr har blitt påført store lidelser pga. gjerder som ikke er holdt vedlike, både nedfalte nasjonalgjerder med/uten piggråd og ulike typer strømgjerder kan gi skader.

Det ble i 2010 forbudt å bruke piggråd i gjerder for å regulere dyrs ferdsel. Forbudet gjelder bare ny bruk av piggråd etter 2010, men piggråd kan ikke brukes når gamle gjerder må skiftes ut. Dette vil si at det er lov å stramme opp en gammel piggråd, men ikke erstatte den med ny.

Mer informasjon om prosjekter, regelverket og andre aktuelle tema finner du på www.mattilsynet.no

[Ta gjerne kontakt med oss for informasjon og veiledning!](#)
[Hilsen Mattilsynet, avdeling Gudbrandsdal](#)
[Telefon 22 40 00 00, e-post: postmottak@mattilsynet.no](mailto:postmottak@mattilsynet.no)

VIKTIGE TELEFONER, E-POST OG ADRESSER:



Veterinærvakt

Ringebu tlf.	61 28 05 00
Fron tlf.	61 29 14 00
Stav Veterinærsenter Tretten	61 27 65 14

Avløser

Ringebu tlf./mobil	95 02 70 29
Fron tlf.	61 29 22 30

VILT INNAFOR VILTGJERDE PÅ NY E6.



Dersom vilt kjem innafor viltgjerde på ny E6.

- **Varsle straks politiet på tlf 02800**

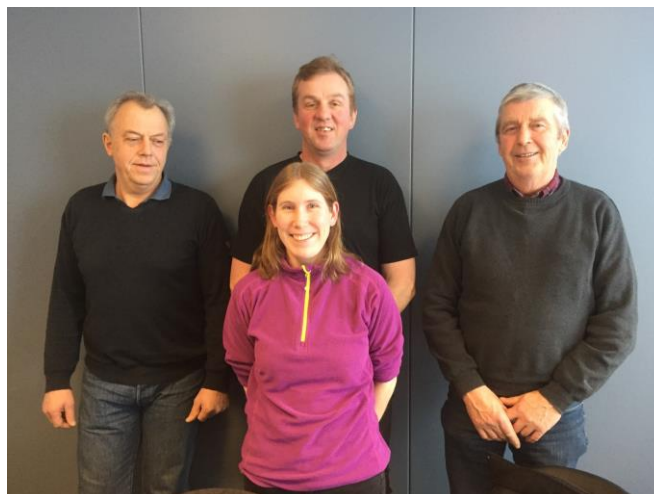
Dyrevernsmemner 01.01.2017 – 31.12.2020

Dyrevernsmemnda for Sør-Fron, Nord-Fron, Sel Vågå, Lom, Skjåk, Lesja og Dovre

Ola Brenna Ikke e-post	Brenna 2693 Dovre	901 69 937
Hans Erik Kolden	Solsidevegen 244 2686 Lom	416 33 102
Bjørn Sæta bjsaeta2@online.no	Gudbandsdalsv. 680 2670 Otta	990 09 658
Marit Sætrom	Storrustvegen 228 2663 Dovreskog	913 73 654 995 63 715
Pål Lasse Torstad ptorstad@lesja.net	Vestsidevegen 1004 2665 Lesja	61 24 51 18
Kristian Ekre kristian.ekre@c2i.net	Skåbuvegen 1851 2640 Vinstra	911 31 563
Inger-Johanne Kjørstad jekjor@online.no	Kilevegen 103 2647 Sør-Fron	920 45 114

Dyrevernsmemnda for Ringebu og Øyer

Linn Veronica Brattås linnbrattas@hotmail.com	Landgårdsvegen 200 2635 Tretten	958 09 803
Hans Petter Nyseth Hans.petter.nyseth@oppland.org	Gamlevegen 370 2624 Lillehammer	412 10 405
Simen Jan Volden Simen_volden@hotmail.com	Vollavegen 11 2652 Svingvoll	467 78 820
Erik Borgen epborgen@frisurf.no	Brekksvegen 773 2634 Fåvang	911 89 201



Beredskapsgruppe i Fron

Fron har i mange år slitt med store tap til rovdyr, og på bakgrunn av det har det kommet opp et forslag om ei beredskapsgruppe som kan bistå beitebrukere som opplever dette. Vi skal kunne bistå med å organisere hjelp til beitebrukere/gardbrukere som opplever rovdyrangrep og andre ekstraordinære hendelser. Dette er et tilbud for dem som ønsker det. Dette gjelder alle gardbrukere i Fron.

Gruppen består av:

- Marthe Dypdalen, leder
- Lars Ole Auglestad, nestleder
- Mari Synnøve Aasen Slåen
- Jonny Mathisen
- Ole Petter Berget
- Ivar Sylte
- Per Nyhus
- Pål Kjørstad
- Jan Ivar Svenstad

Beredskapsgruppa er knytt opp mot vakttelefonen og har tett samarbeid med jaktleder i det kommunale jaktlaget og landbrukskontorene. Alle i beredskapsgruppa har taushetsplikt.

God Sommer!



Midt-Gudbrandsdal landbrukskontor

Telefaks nr.: 61 29 90 01 (servicetorget) – sentralbord	61 29 90 00
john-ludvik.dalseg@sor-fron.kommune.no landbrukssjef	61 29 92 49
ragnhild.sperstad@sor-fron.kommune.no jordbruksrådgiver – gårdskart - 90% stilling	61 29 92 52
ragnhild.bang.vestad@sor-fron.kommune.no landbrukskonsulent 60% stilling – treffes mandag, tirsdag, torsdag,	61 29 92 53
Anna.bilstad@sor-fron.kommune.no (skogbruksrådgiver fra 01.06.2018 – 01.03.2019)	61 29 92 54
anne.aulie@sor-fron.kommune.no skogbruksrådgiver – (permisjon 25.06.18-22.03.19)	61 29 92 54
oyann.brandstad@sor-fron.kommune.no jordbruksrådgiver 60% stilling fra 01.05.-30-09-2018 – treffes mandag, tirsdag, torsdag,	61 29 92 55
hilde.heide.baukhol@sor-fron.kommune.no landbruksrådgiver 80% stilling - fri på onsdager	61 29 92 56
anne-berit.grasbakken - fmopabg@fylkesmannen.no 80% stilling - regionstilling / overingeniør ansatt hos Fylkesmannen - tlf: 61 26 61 47	61 29 92 57
bente.dahl@sor-fron.kommune.no landbrukssekretær 50% stilling treffes mandag, tirsdag, onsdag	61 29 92 58
hilde.hammer@sor-fron.kommune.no miljø- og utmarksrådgiver	61 29 92 65
”Lia” – felles møterom	61 29 92 59

Postadresse:

Midt-Gudbrandsdal Landbrukskontor (MGL)
Kommunevegen 1
2647 Sør-Fron

postmottak@sor-fron.kommune.no